

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

51513

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması hususunu arz ederim.

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

Türkiye'de çiftçi, bir taraftan mazot, gübre, ilaç, tohum, elektrik, sulama ve işçilik başta olmak üzere üretim maliyetlerinde yaşanan yüksek artışlarla mücadele ederken diğer taraftan açıklanan alım fiyatlarının maliyet artışlarının gerisinde kalması nedeniyle üretimden uzaklaşma riskiyle karşı karşıyadır.

2026 yılında tarımsal üretim maliyetleri hızla artarken birçok üründe açıklanan alım fiyatları bu artışın gerisinde kalmıştır. TMO, buğdayda yaklaşık yüzde 22, arpada yüzde 16 artış açıklarken; yaş çayda artış yüzde 37,6, fındıkta yaklaşık yüzde 28 olmuştur. Buna karşılık 9 numara çekirdeksiz kuru üzümün fiyatı 120 TL'den 95 TL'ye gerilemiştir.

Adıyaman tütününde ise 2025'te yaklaşık 230 TL olan kilogram fiyatı 2026'da yalnızca 260 TL seviyesine çıkmış, piyasada alımların yer yer 190 TL'ye kadar düştüğü ifade edilmiştir. Üretim maliyetlerinin ağır biçimde arttığı bir dönemde açıklanan bu fiyatlar, üreticinin emeğinin karşılığını alıp alamadığı tartışmasını daha da büyötmektedir.

Üretim maliyetlerindeki yüksek artışlara rağmen tarımsal ürünler için açıklanan alım fiyatlarının birçok üründe maliyet artışlarının gerisinde kalması, üreticinin gelir kaybını derinleştirmekte ve üretimin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Çiftçinin artan girdi maliyetleri karşısında yeterli gelir elde edememesi, yalnızca üreticinin geçimini değil, Türkiye'nin tarımsal üretim kapasitesini ve gıda arz güvenliğini de doğrudan ilgilendirmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız, TMO ve diğer kamu kurumları tarafından açıklanan alım fiyatları belirlenirken çiftçinin gerçek üretim maliyeti hangi yöntemle hesaplanmaktadır? Mazot, gübre, tohum, ilaç, elektrik, sulama, işçilik, kira ve finansman giderlerinin tamamı bu hesaba dahil edilmekte midir?
2. tarımsal girdilerde yaşanan artışlarla ürünlere verilen fiyat artışları arasındaki belirgin farkın gerekçesi nedir? Çiftçinin maliyeti hızla yükselirken ürün fiyatının aynı oranda artırılmaması hangi ekonomik hesaba dayanmaktadır?

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

3. Bakanlığınızın, çiftçinin yalnızca maliyetini karşılamasını değil, ailesinin geçimini sağlayıp ertesi yıl yeniden üretim yapabilmesini esas alan bir “üretici kârı” veya “refah payı” hesabı bulunmakta mıdır? Varsa bu oran nedir?
4. Bakanlığınızın hesapladığı üretim maliyetinin altında veya hemen üzerinde açıklanan bir alım fiyatının üreticiyi nasıl koruduğu düşünülmektedir? Zarar eden çiftçinin üretimde kalması nasıl beklenmektedir?
5. TMO’nun temel görevlerinden biri üreticiyi piyasa şartları karşısında korumak olduğuna göre, açıklanan fiyatların üreticiden ziyade tüccar, sanayici veya aracılardan lehine sonuç doğurmadığını gösteren herhangi bir etki analizi yapılmış mıdır?
6. Çiftçi bütün üretim riskini ve maliyetini üstlenirken, ürününü düşük fiyattan satmak zorunda kalmakta; aynı ürün tüketiciye çok daha yüksek fiyatlarla ulaşmaktadır. Üretici ile tüketici arasındaki bu büyük fiyat farkı kimlerin kazancına dönüşmektedir? Bakanlığınız bu fiyat makasını azaltmak için 2026 yılında hangi somut adımları atmıştır?
7. Son on yılda tütün, buğday, arpa, mısır, ayçiçeği, üzüm, fındık, çay ve şeker pancarı üretiminden vazgeçen veya ÇKS kaydını sonlandıran üretici sayısı kaçır? Bu ürünlerin ekim alanlarında ne kadar azalma yaşanmıştır?
8. Kendi çiftçisine üretim maliyetini karşılayacak fiyatı vermek yerine aynı veya benzer tarım ürünlerinin ithalat yoluyla temin edilmesinin ülke ekonomisi açısından daha doğru olduğuna ilişkin Bakanlığınızın bir hesabı veya politika tercihi bulunmakta mıdır?
9. Yerli üreticinin ürünü maliyet baskısıyla değersizleşirken ithalata kaynak aktarılmasının Türkiye’yi orta ve uzun vadede tarımda daha fazla dışa bağımlı hâle getireceği değerlendirilmekte midir?
10. Tarımsal ürünlerde alım fiyatlarının, gerçek üretim maliyetinin üzerine makul bir üretici kârı eklenerek belirlenmesini güvence altına alacak kalıcı ve şeffaf bir fiyatlandırma sistemi kurulması düşünülmekte midir?
11. Çiftçinin ekim yaptıktan aylar sonra hangi fiyata ürün satacağını öğrenmesi yerine, üretim kararını verirken önünü görebilmesi amacıyla ekim öncesinde taban fiyat veya gelir garantisi açıklanmasına yönelik bir çalışma var mıdır?
12. Bakanlığınız, çiftçinin maliyetini dahi karşılayamadığı bir fiyat politikasının sürdürülebilir olduğunu düşünmekte midir? Üreticinin her yıl biraz daha toprağından uzaklaştığı bir sistemin sonunda Türkiye’nin tarımsal üretimini ve gıda güvenliğini nasıl korumayı planlamaktadır?
13. Mevcut alım fiyatı politikalarının amacı üreticiyi üretimde tutmak ise, çiftçinin neden her hasat döneminde zarar ettiğini, borçlandığını ve üretimden çekildiğini Bakanlığınız nasıl izah etmektedir?